



Hak-al

december 2022 – jaargang 48 – nummer 4



- ***Zeearend G463 langs de Lek***
- ***Verslag Hemelvaartskamp***
- ***Waar woke is, is vuur***
 - ***Ik teken ervoor!***



Het Oortdeel

Louis van Oort
Lvanoort@planet.nl

Waar woke is, is vuur

De trouwe lezers van deze column weten dat ik graag trekkel. Daarbij zijn de vogels die overvliegen natuurlijk het belangrijkste, maar vlak de onderlinge gesprekken van de trekters niet uit. Zeker als er weinig vliegt, worden de nodige wereldproblemen opgelost, recensies gegeven van Netflix-series en sterke verhalen uit het vogelaarsleven opgedist.

Bij de laatste telling van dit najaar bracht een van de tellers, ik noem geen namen (Arjan B.), het woord 'woke' ter sprake. Dat leidde tot een nogal heftige discussie. Nu vind ik dat 'woke' tegenwoordig vaak veel te makkelijk wordt weggezet als iets belachelijks. In beginsel is het immers een beweging die mensen attent wil maken ('wake up') op misstanden die er ontegenzeggelijk waren en zijn. En dat het wel degelijk kan werken, blijkt wel uit het feit dat zelfs in Volendam tegenwoordig roetveegpieten op de kade staan. Maar inmiddels slaat het – en daar

waren we het uiteindelijk over eens – vaak veel te ver door.

Wat heeft dit met natuur te maken, denkt u nu misschien. Dit is toch een blad van de Natuur- en Vogelwacht? Dat is correct en tevens juist, maar met twee duidelijke voorbeelden ziet u meteen waar het woke-denken ook in de natuur zijn intrede heeft gedaan. De vooral in zuidelijk Nederland voorkomende sprinkhaan *Omocastus rufipes* heette tot voor kort in alle veldgidsen Negertje. De meeste mensen zullen het erover eens zijn dat zo'n naam tegenwoordig echt niet meer kan. Daarom heet 'ie nu Zwart wekkertje. Daar kan niemand aanstoot aan nemen. Hoewel, zwart... Misschien had

hij beter 'Wekkertje van kleur' genoemd kunnen worden.

Een ander voorbeeld is de prachtige Afrikaanse soort Pijlstaartgierzwaluw, die dit najaar nota bene voor het eerst in Nederland is gezien. Deze fraaie vogel heette tot enkele jaren geleden nog Kaffergierzwaluw. Ook hier hoeft weinig discussie over te bestaan: kaffer was een scheldwoord dat gebruikt werd tegen zwarte mensen. Dan kun je zo'n woord moeilijk handhaven in de naam van een vogel.

De vraag is nu, waar eindigt dit?

Hebben we het op den duur over Stern van kleur of Getinte boszanger in plaats van Zwarte stern en Bruine boszanger? Mogen we het nog wel over een mannetje of vrouwtje van een dier hebben? Ja je weet niet hoe zo'n beestje zichzelf ziet of voelt.

En Nonnetje, kan dat eigenlijk nog wel? Wordt een groep religieuze vrouwen daarmee niet veel te mooi en daarom verkeerd afgeschilderd? En dan is het ook nog eens de man van dit fraaie eendje waar de naam Nonnetje naar verwijst.

Over religie gesproken: hoe kan het dat er nog steeds een vogel is die Paapje heet?? Iedereen weet toch dat Paap een regelrecht scheldwoord is gericht tegen katholieken?

En een Lynx dan? Zou politiek rechts zich daar niet door achtergesteld voelen? Waarom noemen we een Relmuis niet een Muis van verbinding en liefde?

Ingewikkelde tijden, mensen. Misschien moeten we om alle gevoeligheden voorgoed te omzeilen de zaak maar eens radicaal aanpakken. Laten we alle dieren voortaan gewoon nummeren. In plaats van de knobbelzwaan staat voortaan in je veldgids 'Vogel 1', en zo tellen we lekker door. En ondersoorten dan? Geen probleem. Daar gebruiken we netjes een letter voor. Een witkopstaartmees? Nee, dat is Vogel 537a.

De naamgeving wordt er minder gezellig, kleurrijk en poëtisch op, maar woker kan niet. 



*Nonnetje. Paul van Veen
Paapje. Frans Vassen*

Voorplaatfoto zeearend G463. Paul van Veen



5



12



14



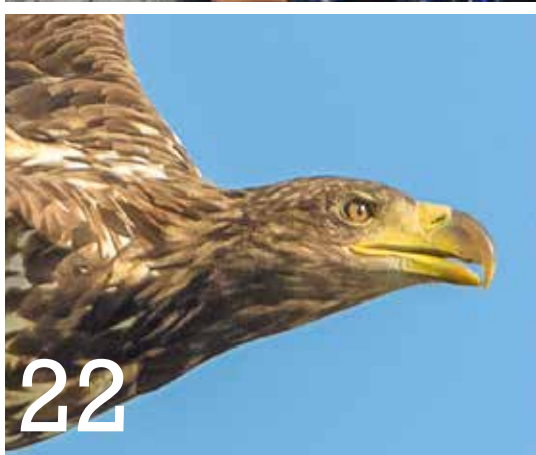
16



18



20



22



28

In dit nummer

2	Het Oortdeel – <i>Waar woke is, is vuur</i>
4	Van het bestuur
5	Hemelvaartskamp 2022 <i>Een week lang in de wind</i>
8	<i>Vogelverslag</i>
9	<i>Plantenverslag</i>
11	<i>Waarnemingen</i>
12	Patrijzen in Pavijen
14	Focus op – <i>de knotwerkgroep</i>
16	Ik teken ervoor! – <i>Zwaluwen</i>

18	Akkerhommels in de tuin
20	Waar komt die naam vandaan? – <i>Barmsijs</i>
22	G463 in Culemborg
24	Aha, op die manier! – <i>Kars Veling</i>
26	Muizenissen
28	De eikelmuis
30	Biodiversiteitsmarkt
31	Colofon
32	Fijne feestdagen

Van het bestuur

bestuur@nvwc.nl

door Kars Veling

We kregen een mailtje van een bezorgd lid. "Ik weet dat we geen milieu'club' zijn. Toch verbaast het me regelmatig dat onze trouwste leden regelmatig naar verre oorden vliegen om daar te gaan genieten van de natuur. Ik vind het prachtig zoals daar in de lezingen over wordt verteld en geniet steeds van de mooie beelden die we te zien krijgen. Maar toch knaagt het dan aan me: Hoeveel kerosine, CO₂, waterdamp en stikstofoxiden zijn er weer de lucht in geslingerd? Ik vind het eigenlijk zo langzamerhand hoog tijd dat wij dat bespreekbaar maken."

Tenerife hagedis



We hebben daar als bestuur over gesproken, maar het is een lastig punt en we kwamen er niet helemaal uit. We zijn ons zeer bewust van het probleem van klimaatverandering en we zien dat dit grote gevolgen gaat hebben voor de natuur, de mensen en de wereld.

We hebben deze reactie gestuurd: "Dank voor je mailtje en we zijn er ook als bestuur erg mee bezig. Het bestuur en andere leden van de NVWC maken zich ook zorgen om het klimaat. We zullen proberen onze eigen activiteiten zo klimaatneutraal als mogelijk te gaan doen, maar als we de leden gaan aanspreken over hun 'vlieggedrag' begeven we ons als NVWC op een hellend vlak. Gaan we dan ook de kattenliefhebbers erop aanspreken dat hun katten jaarlijks miljoenen vogels doden, of de hondenbezitters omdat die hondenpoep een substantiële bijdrage levert aan de stikstof- en CO₂-belasting? We denken niet dat

dat de bedoeling is. Als bestuur vinden we dat de leden ieder voor zich verantwoordelijk zijn voor hun vlieggedrag en dat ze daarin hun eigen afweging moeten maken."

Maar waar we ons als bestuur wél over gaan beraden is over in hoeverre we, door bijvoorbeeld lezingen te organiseren over verre bestemmingen, reclame maken en mensen stimuleren om te gaan vliegen. Dat is inderdaad een heikel punt. Een van de bestuursleden zei: "Juist doordat ik een lezing over de vogels uit dat land kan zien op een lezingavond van de NVWC hoef ik zelf niet meer, met het vliegtuig, die kant op." Dus echt eenduidig is het nog niet. We zijn benieuwd hoe u hierover denkt en mocht u hier wat over kwijt willen, dan is uw reactie van harte welkom bij bestuur@nvwc.nl. Als er veel reacties komen, zullen we een keer bij elkaar komen om hier verder over te praten. 🐸

Hemelvaartskamp Lauwersmeer 25 t/m 29 mei 2022

Een week lang in de wind



Landje van juffrouw Ali. Jan Spelier

door Ruud Post

Wij schrijven mei 2022. Het was alweer eind januari toen wij (Yme Jan Bosma en Ruud Post) de boerderijcamping Old Huystra State in Moarre hadden uitgezocht voor het Hemelvaartskamp Lauwersmeer (25 mei t/m 29 mei 2022). Een mooi gelegen minicamping die voor ons een prachtige uitvalbasis vormde voor een fantastisch natuurkamp rondom het Lauwersmeer.

De boerderij zelf is een State. State staat voor een voorname boerderij. Old Huystra State is gebouwd op een kleine terp rond het jaar 1360. Moarre (Morra voor ons) is een eeuwenoud dorp in de gemeente Noardeast-Fryslân. Het dorp telt 250 inwoners en met het aangrenzende Lioessens vormen ze een tweelingdorp. Deze dorpen liggen zo'n vijf kilometer recht onder het plaatsje Moddergat. De dorpskern van Moddergat ligt aan de zeedijk van de Waddenzee.

Lauwersmeer

Met de komst van de nieuwe Deltawet in 1957, die het gevolg was van de stormvloed van 1953 en kerstvloed van 1954, besloot de regering de Lauwerszeemaatregelen te nemen. Oorspronkelijke gedachte was om de zeedijken te verzwakken en te verhogen. Wat resulteerde in een handtekeningenactie van de Friezen die tegen dit plan waren. Zij gingen voor het totale indammen van de Lauwerszee. Op 23 mei 1969 werd door twee caissons af te laten zinken de afsluiting een feit. Hoe heeft het gebied zich ontwikkeld na het voormalig estuarium¹⁾? Wij hebben er zelf een mooie indruk van gekregen door bekende gebieden op te zoeken. Waar ooit grote kolonies meeuwen zaten, zingen nu vogels van de rietlanden, is andere oevervegetatie ontstaan en sinds 2019 broeden er zelfs zeearenden.

Paesens-Moddergat

Paesens-Moddergat. De twee dorpen werden aanvankelijk gescheiden door het water de Paesens; dat uitmondde in de Waddenzee. Het water loopt sinds 2019 door nieuwbouw dood. Paesens-Moddergat is bekend om het kweldergebied achter de dijk. Tussen de dijk en de slikvelden van het UNESCO Wereld Erfgoed 'de Waddenzee' ligt een prachtig natuurgebied genaamd Peazemerlannen.

Kom je voor het goede tij te vroeg (*opkomend water is het juiste getij*) om op Peazemerlannen de strand- en steltlopers te bekijken dan kan je de tijd doden in het Museum 't Fiskershúske. Het museum verzamelt en exposeert voorwerpen en bescheiden die betrekking hebben op de oude kustvisserij en het leven van de bewoners van Paesens-Moddergat.

Tegenover het museum, op de zeedijk, is een gemetseld monument van basaltblokken ter gedenken aan de zwaarste voorjaarsstorm die plaatsvond in de nacht van 5 op 6 maart 1883. Tijdens deze storm vergingen 17 blazers en aken²⁾ en kwamen 83 dorpelingen van Paesens en Moddergat om.

Rechts van het monument is Peazemerlannen vanaf de zeedijk prachtig te overzien.

Het is een bijzonder buitendijks natuurgebied tussen de zeedijk en de Waddenzee. Dit gebied is ontstaan door een dijkdoorbraak in 1973, die vanwege de kosten ervan niet meer hersteld is. Het Waddengebied is al een vogelparadijs, maar bij laag water zijn de kwelders en de pier bij uitstek plekken voor het spotten van vogels. Wij zijn niet voor niets hier vele dagen teruggekomen om vooral te kijken en te luisteren naar de vele steltlopers, zoekend naar hun voedsel in de achtergebleven geulen en plassen.



*Boerderijcamping
Old Huysra State.
Ruud Post*

Ezumakeeg

Een ander succesvol gebied om terug te keren is Ezumakeeg. Het gebied heeft een prachtig uitzichtpunt, een kijkheuvel over de Ezumakeeg en dit geeft een prachtig overzicht over de ondiepe poel. Hier komen broedvogels uit Nationaal Park Lauwersmeer en trekvogels die deze poel gebruiken om te foerageren en te overnachten. Door de weg (Esonbuorren) via het sluisstelsel de Zuider Ee, verder te vervolgen, is het mogelijk om van heel dichtbij veel verschillende vogels te zien.

Landje van juffrouw Ali

Een bijzondere plek is het Land van juffrouw Ali met zijn vele orchideeën. In het verleden had de zee hier vrij spel en was er een open verbinding met de Waddenzee. Na de afsluiting werd snel zichtbaar dat er een prachtig nieuw landschap ontstond. In de ontstane weide valt veel te ontdekken. Bijzondere bloemen, (trek)vogels en mooie vergezichten.

Het Lauwersoogbos is na het afsluiten als proef aangeplant om te zien welke bomen (populier, es, abeel en els) het best groeien op de voormalige zeebodem. In de jaren '70 leefde het plan nog om de hele oostelijke Waddenzee in te polderen.

Dit bijzondere stukje natuur ten zuidoosten van het meer is het Land van juffrouw Ali. Het is vernoemd naar Ali Koridon. Ali was een medewerkster van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP, inmiddels Rijkswaterstaat). Zij heeft hier in de jaren '70 van de vorige eeuw veel onderzoek gedaan naar de planten die hier voorkomen. Op het Land van juffrouw Ali kun je in mei en juni vele paarsbloeiende orchideeën vinden. Vooral de rietorchis komt hier veel voor. Later vind je er de moeraswespenorchis in bloei. Als zeldzaamste orchideeënsoort is hier de honingorchis te vinden.

Kollumeroord

Ruigtes, rietvlaktes én een bosrijkgebied. Alle aspecten van het natuurgebied Lauwersmeer komen hier aan bod. Op de uitzichtheuvel bij het Zomerhuisbos vind je één van de mooiste uitzichten van het gebied. Vanaf daar zie je het Dokkumerdiep kronkelen door het landschap. Op de achtergrond de Blikplaat en de Sennerplaat. Op de Sennerplaat heeft een zeearend een nestplaats. Voor de vogelaar is het een pracht gebied. Vele vogels zijn hier te vinden. Zoals een broedgeval buidelmee. Op een A4-tje van de boswachter viel te lezen dat het pad, waarop wij liepen, afgesloten is voor dit unieke broedgeval.

Het kamp

Een leuke gezellige groep van 13 personen die gedurende het hele kamp harde wind en regen hebben getrotseerd. Op een prima camping met een echte Friezin als campingbeheerder. Je hoeft 'de bril' niet omhoog te zetten om te zien dat het sanitair perfect verzorgd is. Er werd alle dagen gefietst en gewandeld naar de eerder genoemde gebieden. De wandelaars verplaatsten zich met de auto om afzonderlijk naar hetzelfde gebied als de fietsers te gaan. Het bezoek aan het Kollumeroord was een collectieve excursie. "Het doen van een (mooie) waarneming is niet meer dan een toevallige ontmoeting tussen waarnemer en waarneming³⁾." Zo zijn er veel toevallige ontmoetingen genoteerd. Zie hiervoor de lijsten van waarnemingen. Een andere toevallige ontmoeting was die met Loes en Jouke Altenburg. Zij hadden voor het weekend hier even Old Huysra State aangedaan. Met Jouke gelijk even in snel tempo de later aangedane gebieden doorgenomen.



Foto links, Moddergat Vissersmonument. Ruud Post

*A.D. 1883 kozen van deze plek 109 vissers met 22 schepen de zee.
In een zware storm zijn 83 man en 17 schepen gebleven.
Als de dood het schip betreedt, Dan is er geen ontkomen.
O water, o onzeker element!
De zee heeft gegeven, heeft genomen.
1883 - 6 maart - 1958*

Diners

De corveeploegen hebben zich, traditioneel, weer behoorlijk uitgesloofd om goede en smakelijke maar bovenal voedzame vegetarische maaltijden op tafel te zetten.

Donderdag, Tiny's - Fusilli di Bosco, vrijdag, Jans - milde curry met rijst en zaterdag Martins - groene pasta. Dat het goed gesmaakt heeft, blijkt uit de lege pannen en het welverdiende applaus na ieder maaltijd. Eventuele recepten zijn voor de geïnteresseerden bij de kampeiding opvraagbaar.

Toekomstplannen

De veertigers van 30 jaar geleden gaan het kamperen allemaal een beetje merken. Misschien mede daardoor dat we de opzet van het Hemelvaartskamp met een paar kleine accenten willen gaan verleggen. Gedacht wordt om de volgende keer aandacht te schenken aan terreinen met meer 'vaste' onderkomens. Veranderingen zijn nu eenmaal inherent aan tijd maar de belevingen van een Hemelvaartskamp zullen niet aangetast worden. Wellicht wordt een Hemelvaartskamp dan ook aantrekkelijker voor natuurliefhebbers zonder kampeermiddelen.

Voetnoten

- 1) Een estuarium is waar zoet rivierwater en zout zeewater vermengd worden zodat er brak water ontstaat
- 2) Een blazer is forsgebouwd en zware uitvoering van een botter. Een aak is een platte bodem en is bedoeld voor het vervoer van grote hoeveelheden vracht.
- 3) Een citaat van een bekende vogelaar van de NVWC.



Kluut. Jan Spelier



Het perfecte plaatje - Het wad, met op de achtergrond Ameland. Jan Spelier



Fietsexcursie. Gijsje van Ingen



Huiszwaluw. Jan Spelier

Hemelvaartskamp *Vogelverslag*



*Boven Ezumakeeg.
Links bontbekplevier.
Jan Spelier*

door Johan de Kruif

Dit kamp hadden we te maken met plotseling invallend koud weer met veel wind. Dit had uiteraard invloed op de vogelwaarnemingen. Gelukkig bleef het wel overwegend droog. De eerste dag fietste mijn groep een rondje Lauwersmeer. Eerst wind mee en vervolgens de wind vol tegen. Het van tevoren aangekondigde aantal kilometers werd ruim overschreden. De tweede groep ging met de auto naar Ezumakeeg en Moddergat. Mooie waarnemingen waren roepende kwartels, maar ook de veldleeuwen waren ondanks de wind goed te horen.

Op vrijdag ging de hele groep met de auto naar de Ezumakeeg en later naar de bosomgeving bij Kollumeroord. Mooie waarnemingen van wielewaal, zeearend en boomvalk. Langs een pad zouden zeldzame buidelmezen broeden, maar dit pad was door Staatsbosbeheer afgezet. We hebben ze hierdoor niet kunnen waarnemen. Het was wel een verademing om in het bos uit de wind te kunnen vogelen.

Zaterdag ging een kleine groep fietsers naar het land van Ali, bij Lauwersoog, en de andere groep naar de vogelkijkhut bij het Jaap Deensgat. Mooie waarnemingen waren slechtvalk, bosrietzanger en nachtegaal. Voor de hut verzamelden huiszwaluwen klei voor hun nesten en binnen trokken de boerenzwaluwen, die daar nestelden, zich weinig aan van de vogelaars. Op de terugweg gingen de fietsers langs de zeedijk richting Moddergat, waar een grote groep vissende lepelaars werd gespot. Mooi op de foto gezet door Jan Spelier. Het Moddergat bleek een mooie plek voor zeewaarnemingen.

We kijken terug op een zeer geslaagd kamp met ondanks de wind toch wel mooie waarnemingen en bovenal een zeer gezellige sfeer, wat veel compenseerde.



Hemelvaartskamp *Plantenverslag*



*Boven Landje van juffrouw Ali. Jan Spelier
Rechts gewoon biggenkruid. Tiny Post
Onder zilverkruid. Tiny Post*

door Marjolein van den Bosch

Bij de meeste excursies stonden de vogels centraal, maar tussendoor hebben we ook naar planten gekeken, zij het niet heel systematisch.

Op de meeste plekken stonden vooral heel gewone soorten, die we opnoemden om wat te oefenen: rode klaver, witte klaver, kleine klaver, speerdistel, gestreepte witbol, walstro, smeewortel, watermunt, gewone hoornbloem, smalle weegbree, harig wilgenroosje, waterweegbree, wolfsfoot, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem, blaartrekkende boterbloem, beekpunge, pastinaak, engelwortel, veldlathyrus, veldzuring, ridderzuring, biggenkruid, fluitenkruid.

Ergens stond een weelderige vegetatie van heermoes, die zo mooi was dat we dit tuin-onkruid niet meteen herkenden. Goede aanleiding om eens op te zoeken hoe je ook alweer het verschil ziet tussen heermoes en holpijp.

Zoute flora

Bij Moddergat, een mooi dorp met een bijzonder tragische geschiedenis, weerspiegelt de gevonden flora de zoute Waddenzee: melkkruid, zeealsem, schorrekruid, zeekraal, zulte, zeeraket.

In de bermen ten zuiden van Lauwersoog, bij het Jaap Deensgat en ook langs de Bantpolder vielen orchideeën en ratelaar op. Een groep veldsalie stond prachtig te bloeien in de berm van de Strandweg. Die was waarschijnlijk ingezaaid.

Op zaterdag was het 'Land van Juffrouw Ali' ons hoofddoel, juist omdat dat bekend staat om de flora. En we werden niet teleurgesteld!





*Boven rondbladig wintergroen. Tiny Post
Rechts melkkruid. Tiny Post
Moddergat lunch. Gijsje van Ingen*



Natuurpareltje

Dit gebiedje is genoemd naar een biologe van Rijkswaterstaat die als eerste de botanische kwaliteit ervan opmerkte. In plaats van de geplande recreatiewoningen werd het een natuurpareltje, beheerd door Staatsbosbeheer. Er wordt handmatig gemaaid, met hulp van vrijwilligers, en als proef is er een paar jaar geleden een strook geplagd, om het oprukken van kruipwilg tegen te gaan. Een bord gaf aan dat het land van juffrouw Ali oostelijk van de Strandweg ligt, maar dat je er niet in mag. Aan de andere kant van de weg ligt ook een mooi terreintje, met een vlonderpad erdoorheen. Dat bekeken we eerst. Volop orchideeën: vleeskleurige- en rietorchis. Ratelaar natuurlijk, koekoeksbloem. We werden muzikaal begeleid door een bosrietzanger.

Er bleek een pad te zijn rond het land van juffrouw Ali dat leidde naar nog wat mooie stukjes en een mooi uitzichtpunt over het voorste deel. Voorzichtig zijn we toch een stukje het terrein ingelopen en vonden naast de vleeskleurige en rietorchis ook de grote keverorchis, addertong, rondbladig wintergroen, parnassia, moeraskartelblad, schubwortel, heelpaardjes en bitterling. De laatste vegetatief, die konden we met Obsidentify op naam brengen. Er was veel kruipwilg aanwezig, in de geplagde strook minder.

Fijn, dat we hier wat uit de wind stonden. Die trotseerden we dan weer op de Lauwersmeerdijk. De fietsploeg dus!



Waarnemingen Hemelvaartskamp

Legenda

1 Moddergat	26-mei
2 Rondje Lauwersmeer	26-mei
3 Ezumazijl	26-mei
4 Moddergat	27-mei
5 Ezumakeeg	27-mei
6 Kollummerpomp	27-mei
7 Ezumakeeg	28-mei
8 Vogelhut Jaap Deensgat	28-mei
9 Land van juffrouw Ali	28-mei



Brandnetelmot. Gijsje van Ingen



Gevlekte orchis. Tiny Post

92 Vogels

aalscholver – 2,3,8	merel – 3,9
bergeend – 1,3,5,7,8	nachtegaal – 6,9
blauwe reiger – 2,3,8	nijlgans – 7
boerenzwaluw – 1,2,8	oeverloper – 3,7
boerenzwaluw (met nesten) – 8	pijlstaart – 2,5,7
bontbekplevier – 1,2,3,4,5,7	pimpelmees – 6
bonte strandloper – 1,4	putter – 5
boomkruiper – 6	rietgors – 3,5,7,8
boomvalk – 6	rietzanger – 3,5,7
bosrietzanger – 9	roek – 9
braamsluiper – 2	roodborst – 2
brandgans – 7,8	roodborsttapuit – 3
bruine kiekendief – 2,3,7	rosse grutto – 1
buizerd – 1	rotgans – 1,4,3
fitis – 9	scholekster – 1,4
fuut – 2,3,5,8	slechtvalk – 6,8
gekraagde roodstaart – 2	slobeend – 3,5,7,8
gele kwikstaart – 1,2	smient – 5,8
gierzwaluw – 1,2,3,5,7,6	spreeuw – 6
graspieper – 2,3,5	staartmees – 6
grauwe gans – 3,7,8	steenloper – 2,7
grauwe gans (met pullen) – 3	stormmeeuw – 2
groenling – 9	tafeleend – 3,5
grote bonte specht – 2	tijftjaf – 9
grote Canadese gans – 3,8	torenvalk – 9
grote stern – 4	tuinfluiter – 2
grote zilverreiger – 2,8	tureluur – 1,3,5,7,8
grutto – 3,5	Turkse tortel – 9
heggemus – 9	veldleeuwerik – 5,2
holenduif – 9	vink – 6,9
houtduif – 9	visdief – 1,3,5,7
huismus – 1,2,3,5	waterhoen – 3
huiszwaluw – 1,2,8	wielewaal – 6
kanoet – 1,4	wilde eend – 1,2,3,5,7,8,9
kauw – 3	wilde eend (met pullen) – 9
kemphaan – 3	winterkoning – 2,9
kievit – 3,5,7,8	wintertaling – 8
kleine karekiet – 3,5	witgat – 3
kleine mantelmeeuw – 1,2	witte kwikstaart – 1,2,5
kleine plevier – 7	zanglijster – 6
kluut – 1,3,5,7,8	zeearend – 6
kneu – 2	zilvermeeuw – 1,2,3
knobbelzwaan – 3,5,7,8	zilverplevier – 4
koekoek – 2,3,6	zwarte kraai – 9
kokmeeuw – 1,2,3	zwarte ruit – 1,3
koolmees – 6	zwarte zee-eend – 1,2
krakeend – 2,5,7,8	zwarte zee-eend (met pullen) – 1
kuifeend – 2,3,8	zwartkop – 6,9
kwartel – 5	
lepelaar – 1,2,4,3,8	
meerkoet – 3,5,7,8	

17 Insecten

atalanta – 5,8
brandnetelmot – 6
distelvlinder – 1,3
groene bladsnuitkever – 6
groot koolwitje – 1
grote beer – 5
grote beer (rups) – 6
hooibeestje – 8
icarusblauwtje – 8
klein geaderd witje – 2
klein koolwitje – 5,8
kleine vos – 8
lantaarntje – 6
schorpioenvlieg – 3
steenhommel – 3,6,9
waterazuurjuffer – 6
witte grijsbladspanner – 6
zevenstippelig lieveheersbeestje – 1

67 Planten

addertong – 9
akkerdistel – 1
akkervergeetmijnietje – 5
beekpunge – 4,6
biggenkruid – 4,6
bitterling – 9
bitterzoet – 5
blaartrekkende boterbloem – 6
brede orchis – 8,9
echte koekoeksbloem – 2
egellantier – 6
engelwortel – 4,6
fluitekruid – 4,6
gestreepte witbol – 3
gevekte rietorchis – 6,8
gewone hoornbloem – 3
gewone munt – 5
gewoon varkensgras – 1
grote keverorchis – 9
harig wilgenroosje – 3
heelblaadje – 6
heermoes – 6
keverorchis – 9
kleine klaver – 3,4,6
kleine leeuwentand – 9
kleine valerian – 8
koekoeksbloem – 9
kornoelje – 6
kruidende boterbloem – 6
lidsteng – 4

melkkruid – 1
moeraskartelblad – 9
munt – 3
parnassia – 9
pastinaak – 6
ratelaar – 2,6,8,9
reuzenberenklauw – 5
ridderzuring – 4,6
rietorchis – 2,9
rode klaver – 3
rond wintergroen – 9
rondbladig wintergroen – 9
scherpe boterbloem – 6
schorrekruid – 1
schubwortel – 9
smalle weegbree – 3
smeerwortel – 5,6
speerdistel – 3
tamme kastanje – 4,6
tweerijige zegge – 3
veldbeemdgras – 8
veldlathyrus – 4,6
veldsalie – 2
veldzuring – 4,6
vleeskleurige Orchis – 2,9
voederwikke – 5
walstro – 3
waterweegbree – 5
witte klaver – 3
wolfspoot – 4,5,6
wolklaver – 6
zee-alsem – 1
zeekraal – 1
zeeraket – 1
zilver schoon – 1
zoete kers – 4,6
zulte – 1

Overige (zoogdieren/ amfibieën)

26 mei; Moddergat – ree
27 mei; Emazukeeg – ree
27 mei; Kollumerpomp – woelmuis, groene kikker
28 mei; Emazukeeg – ree
28 mei; Het land van juffrouw Ali – ree





Patrijzen

Perspectief vanuit

door Erwin 't Lam

Al een aantal jaren heeft de patrijs mijn interesse. Een mooie akkervogel met de karakteristieke zwarte borstvlak en het mooie beeld van een groepje in de sneeuw. Waar ik in mijn jeugd nog nooit deze vogel had gezien – ook niet in weides met een rijk vogelbestand zoals dat in jaren '80 nog het geval was – heb ik deze in Culemborg en omgeving regelmatig kunnen waarnemen. Echter, hoe lang zal een dergelijke waarneming nog kunnen plaatsvinden?



Gebaseerd op eigen waarnemingen en die uit de vogelwerkgroepapp lopen er nog enkele koppels of in deze tijd kleinere kluchten rond op Pavijen, Stokvisweg, voetbalvelden Focus en weilanden plus de boomgaard nabij de Witte Schuur. Recent is ook een melding gemaakt van diverse exemplaren bij de Leidsche Hoeve te Tricht. Wat verder weg in het werkgebied, maar tijdens de Big Day hebben we ook bij de Ganzepanweg een exemplaar (broedend?) mogen spotten. Die uithoek geeft dan wellicht ook nog kleine hoop voor de toekomst.

Gefaseerde verdwijning

Al met al is de populatie niet gezond qua omvang en moeten we rekening houden met gefaseerde verdwijning. Bekende oorzaken zijn insectentekort en inkrimping leefgebied. Je hoeft alleen maar de expansie van Parijsch West te bekijken en je ziet direct wat ik met inkrimping bedoel. Enkele jaren terug zag ik op deze braakliggende terreinen meerdere koppels en kluchten. Veel kamille – wat jonge patrijzen lekker schijnen te vinden – en andere kruiden op zanderige gronden waren jaarrond aanwezig. Met de bebouwing zijn ook de verbindingroutes van Pavijen naar

Witte Schuur/Focus verbroken. Een patrijs kan natuurlijk best een stukje vliegen, maar ik wil wel stellen dat de oversteek wel een stuk uitdagender is geworden.

Wat kun je doen?

Allereerst zo veel mogelijk leefgebied beschermen. Een aantal jaar geleden werd een gedeelte van Pavijen tegenover de ALDI 'vak-kundig' geklepeld en voorzien van een nieuwe laag grond. En dat tijdens het broedseizoen...

Ook het beoogde terrein voor nieuwbouw Van den Hurk Tuincentrum werd afgelopen jaar bewust geklepeld en door een beheerder met hond bewaakt om broedsels tegen te houden (niet wetende dat dit tuincentrum er alsnog niet komt.)

Destijds heb ik een contact bij de gemeente Culemborg benaderd over het maaibeeld en zo is na diverse telefoontjes en e-mails vorig jaar begonnen met maaien en directe afvoer. Daarbij werd ook een stuk vegetatie gespaard voor dekking en voedsel van diverse vogels. De besparing was enkel wat magertjes, maar gelukkig nam de gemeente dit jaar zelf contact op over het maaien rond eind september. Afgesproken is om meer te laten en dan met name de

in Pavijen

landschapsbeheer



randen. Het resultaat is dat de terreinen naast SAM en ALDI, alsmede achter ROZA nu eilandjes vegetatie en nagenoeg de gehele omranding 2-3 meter is gespaard (zie foto's). Het terrein tussen Aldi en Sterkenburg wordt door Aldi zelf beheerd en ook hier lijkt het maaisel verwijderd. De gemeente Culemborg wil ik hiervoor bedanken, maar tegelijkertijd benadrukken zij wel dat de benoemde terreinen uiteindelijk bebouwd gaan worden. Laten we tot die tijd nog genieten van deze mooie akkervogel in die gebieden.

Broedsucces

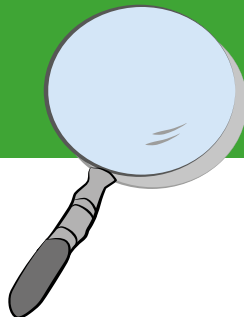
Dit jaar heb ik ook een beheerder van het boomgaardperceel bij de Witte Schuur gevraagd het maaibeleid aan te passen. Hieraan is ook gehoor gegeven en er werd ook broedsucces vermeld voor patrijzen. Er zijn 14 kuikens waargenomen en na 3 weken waren er 10 vliegvlugge kuikens over. Regelmatig zag ik tijdens de broedperiodes aan de voorkant van degaard een enkele patrijs in de hoge vegetatie. Het enige verontrustende feit was dat er slechts 1 koppel is waargenomen, in tegenstelling tot eerdere jaren (min. 2). Daarnaast is deze boomgaard een uitlaatplaats voor een honden-

Op de foto's gemaaid percelen op industrieterrein Pavijen met soms een koppel patrijzen.

opvangcentrum en dan is die hoge vegetatie over de gehele lengte van de boomgaard wel een uitkomst. De honden blijven gelukkig vaak aan de linkerkant rennen, maar ideaal is anders. De aangrenzende weilanden (tegenover Focus) worden ook vaak gefaseerd gemaaid en er is een behoorlijke akkerbloemenrand aangelegd. We hopen op een stabiele groep vogels aan deze kant van Culemborg.

Kort samengevat proberen we het leefgebied te optimaliseren waar het kan, maar het zal van tijdelijke aard zijn. Dit jaar wil ik ook wat meer de Stokvisweg in de gaten houden. Hier ligt ook een lange strook met kruidenvegetatie, die genoeg beschutting en voedsel moet kunnen bieden.

Helaas heb ik daar tot op heden geen klucht van patrijzen kunnen waarnemen. Ook niet bij de Pavijen trouwens. Mocht iemand ze zien, graag invoeren in waarneming.nl MET hokvervaging. 🐣



De focus op ... de knot

door Frans Waroux

Het werd een bijzonder geanimeerd gesprek met Harry van de Warenburg, in de heilige graal van de NVWC, de Steenuil. Harry is misschien wel de persoon met de langste staat van dienst binnen de NVWC. Hij was als scholier al actief bij het snoeien van knotwilgen, nog voor de NVWC werd opgericht. Op 1 oktober 2022 is Harry officieel met pensioen gegaan bij wat voorheen een van Nederlands grootste werkgevers was, namelijk de PTT.

Schrijver van dit artikel, aanwezig bij de oprichtingsvergadering van de NVWC, en Harry, ook lid vanaf de oprichting, en zelfs één jaar eerder al bij het knotwilgenonderhoud betrokken, konden samen ruim putten uit de historie van de club. Zeker ook omdat Harry direct na zijn pensioen is toegetreden tot de tuin- en klusgroep van de NVWC op woensdagochtend en bovendien ook deel gaat uitmaken van de nestkastwerkgroep.

Zeer enthousiaste jongelui

We duiken direct een heel eind terug in de historie van een bijna 50 jaar jonge, mooie vereniging.

Zelfs nog iets verder want eigenlijk is de NVWC, geboren en groter gegroeid vanaf zijn officiële geboorte in 1975, het kindje van een plaatselijk groepje zeer enthousiaste jongelui die nauw betrokken waren bij de ontwikkeling van de natuur in en rond Culemborg. Zij vonden het namelijk noodzakelijk dat de handen eens flink uit de mouwen moesten worden gestoken, en dan vooral gericht op het achterstallig onderhoud van met name de knotwilgen in de uiterwaarden en op andere markante plekken net buiten de bebouwde kom van onze stad.

Berichtje in de Culemborgse Courant

En laat nou net Harry van de Warenburg dat korte berichtje van Chris Kalden in de Culemborgse Courant hebben gelezen: "Vrijwilligers gezocht voor het snoeien van knotwilgen aan de Breedsteeg ter hoogte van Goilberdingerdijk richting de Pijssesweg." Het was daar dat Harry met zijn broers Jilles en Hans die zaterdag in november 1974 zich meldden als 'hulpverleners bij het snoeien'. Het werden uiteindelijk 'slepers van takken' richting de brandstapel wat op zich al één groot feest was. Zij maakten bovendien kennis met de mannen van het eerste uur van de NVWC, zoals Arno Bos, Ton van Beek, Chris Kalden en zijn hele familie dus, inclusief neef Leen Kalden van de boerderij destijds links vooraan aan de Pijssesweg waar nu die fontein is aangelegd en Chris zijn schoonfamilie Van Brenk en natuurlijk ook de werkers met de kettingzagen, Cees van de Ham en Koos Rypkema. Koos was werkzaam bij Staatsbosbeheer en mocht in die hoedanigheid gebruik maken van het noodzakelijke gereedschap, zoals kettingzagen maar ook handgereedschap als kleine beugelzagen, jiri-zagen en grotere kniptangen.

Brandstapel

Het werd één groot succes. Werken in de open lucht, in de vrije natuur, meestal in de vrieskou en daar was dan die brandstapel weer goed voor. Ja, toen stonden we er nog niet zo bij stil. Een bak afgewerkte olie ophalen bij de garage. Met wat oude kranten, een doos lucifers en enkele flinke scheuten van die olie kreeg je snel de brand erin. Wanneer het eenmaal brandde, bleef het branden. De hele dag. En die jongelui erbij bleven maar slepen. De ouderen ook natuurlijk. Heerlijk om daar bij te horen en je steen(tje) te kunnen bijdragen.

Minder heerlijk was het dat Chris Kalden ooit op de Sonsbrug, net

toen hij naar links de Diefdijk op wilde rijden, een noodstop moest maken waardoor een flinke plas olie over de rand golfde en in de krappe laadruimte van zijn Renault-4 terecht kwam. Het werd een duidelijke reden voor een andere auto want afgewerkte olie ruikt toch iets anders dan, zeg maar lavendel ...

Oudste werkgroep van de club

De winter 1974-1975 was voorbij en door het succesverhaal van het met vrijwilligers knotwilgen snoeien werd in 1975 dan ook de NVWC opgericht. Er werden werkgroepen geformeerd voor onder meer vogels en planten en insecten en zoogdieren en noem maar op. Maar de Knotwilgen Snoei Werkgroep bleef de eerste en oudste werkgroep van de club. Ook toen eerst Arno Bos vertrok. Hij werkte ook bij Staatsbosbeheer en kreeg een baan als boswachter aangeboden in het duingebied nabij Noordwijk. Ook Chris Kalden vertrok. Hij accepteerde een baan bij het Zeeuws Landschap en vond woonruimte in Goes. Maar daar kwam Jan Rietvink in beeld. De vader van jeugdlid Hans en een zeer actieve vrijwilliger inmiddels bij het knotten. Hij heeft een aantal jaren de kar op een voorbeeldige manier getrokken, samen met Peter van de Ree die in zijn dagelijkse werk conducteur bij de NS was.

Er werden contacten gelegd met Houthandel Burgers uit Kapel-Avezaath die wel interesse had in dit snoei hout. Het moest in stukken van een meter en minstens 9 à 10 cm doorsnee aangeleverd worden. Het werd gestapeld aan de weg aangeboden, 1,5 meter hoog, soms 20 à 25 meter lang. Het werd door Burgers met een grote wagen opgehaald en na afloop van het seizoen voor een vaste prijs per ton op de rekening van de NVWC gestort. Vele honderden guldens heeft dit opgeleverd.

Ook hebben we een aantal jaren zelf houtblokken als openhaardhout aan de man gebracht. Voor 25 gulden werd een volle aanhanger bij de besteller voor de deur afgeleverd.

Naast deze opbrengsten uit houtverkoop werd er jarenlang ook een kleine subsidie per geknotte boom ontvangen. Ook subsidies uit beschikbare fondsen, zoals de Stichting Zomerfeesten droegen een steentje bij. Hierdoor kregen we steeds wat meer financiële armslag en konden nu ook zelf materialen aanschaffen.

Gecertificeerde snoeier

Maar rond de eeuwwisseling ging ook Jan Rietvink verhuizen en werd Harry van de Warenburg, helemaal van het eerste uur dus, de man die verantwoordelijk werd voor deze werkgroep. Samen met Wim Smits regelen zij nu alles.

Wim Smits, ook een van de vrijwilligers van het eerste uur, was door dit werk helemaal verkocht. Ging zelfs een hovenierscursus volgen en maakte van snoeien met de kettingzaag zijn beroep. Hij werd daarmee ook de eerste gecertificeerde snoeier van de NVWC.

Wim is nu verantwoordelijk voor het onderhoud van alle gereedschap, heeft dat thuis in eigen beheer en geeft aan wanneer extern onderhoud nodig is dan wel vervanging aan de orde komt.

Zo beschikt de werkgroep nu over een elektrische kettingzaag (we

werkgroep



gaan met de tijd mee) die nauwelijks herrie maakt. Met twee zware accu's erbij kan Wim net een hele dag zagen. Bij hem thuis worden deze dan weer opgeladen voor de volgende werkdag. Harry regelt alles er omheen, zoals de publiciteit, contacten met eigenaren en beheerders, gemeenten en aanvragen stookontheffing bij de Omgevingsdienst.

Zo mag er volgens de algemene regelgeving in principe niet op zaterdag worden gesnoeid. Mede omdat e.e.a. door vrijwilligers wordt uitgevoerd wordt er wel vergunning voor gegeven. Daar waar het niet mogelijk is om met een versnipperaar in het veld te komen, wordt ook vergunning verleend om hout te verbranden. Waar mogelijk wordt het hout versnipperd met medewerking van de gemeente Culemborg of het Geldersch Landschap.

Welcome uitbreiding

De vaste kern waar de groep nu mee werkt bestaat uit zo'n man of vijftien. Wel heeft de groep aanvulling gekregen van een tweede zager, namelijk Otto Deggeller. Hij heeft bij Stichting Landschapsbeheer Gelderland een cursus gevolgd en heeft vorig jaar ook zijn certificaat behaald.

Tijdens zo'n werkdag wordt er slechts met één zaag gewerkt waardoor ook Otto ervaring kan opdoen met professioneel gereedschap. Een welkome uitbreiding dus van de groep die er niets op tegen heeft wanneer nog wat meer mensen deze werkgroep zouden komen versterken.

Wilt u wat meer informatie. Bel gewoon Harry
06 – 44 70 47 54 en word ook enthousiast.

Voor het komende seizoen staat al vast dat er op **19 november** en **10 december** wordt gewerkt op het perceel van Van Malsen – Einde Weidsteegelhoek Beusichemsedijk.

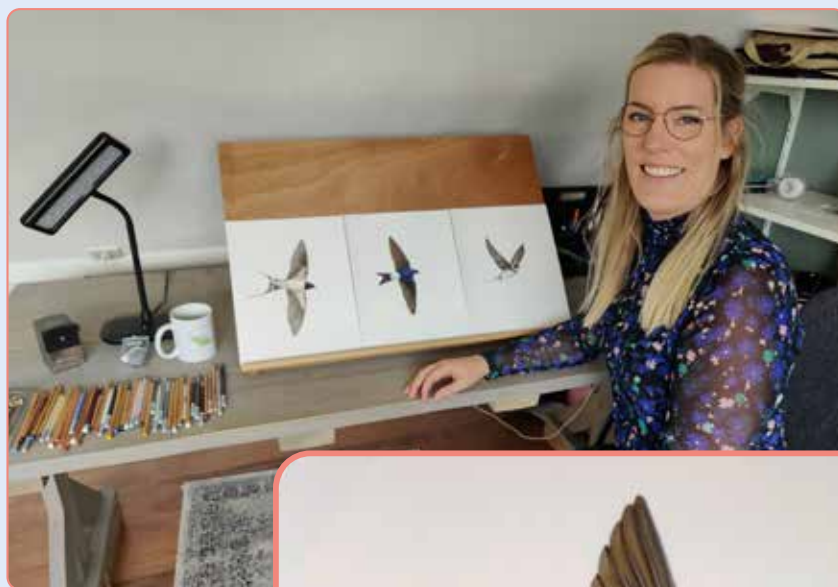
Op **14 januari** en op **4 februari** samen met het Collectief onderhoud Redichemse Waard.

De laatste werkdag, **25 februari**, wordt te zijner tijd ingevuld. Hierover volgt nadere berichtgeving op de NVWC-website en in het weekblad Het Kontakt. 🐿



Ik teken ervoor!

Zwaluwen in trek



door Rebecca Engels

Op een zonnige middag wandelen we langs de Lek bij de Goilberdingerwaard. Bas gewapend met verrekijker en ik met mijn spiegelreflexcamera met telelens. We hebben geen specifiek doel qua zien van soorten, maar het trekseizoen kan altijd iets leuks opleveren. En ja we werden overrompeld door een groep zwaluwen. Vooral boeren-, enkele huis- en één van de laatste oeverzwaluwen!

Wanneer zwaluwen in het veld langs je hoofd scheren, lijken ze toch wel erg op elkaar. Met puntige staarten, gebogen vleugels en lichte buikjes. Tenminste, dit is hoe ik het zie als 'niet vogelaar', ze gaan mij veel te snel. Met een beetje mazzel gaat er één ergens even zitten zodat ik ze beter kan bekijken. Met nog meer mazzel lukt het me om ze vast te leggen met mijn camera, liefst vliegend natuurlijk. Want die kan ik goed gebruiken als referentiefoto's voor mijn tekeningen.

Pastelpotloden

Tijdens het tekenen let ik op de kleinste details. Van de reflectie in het oogje tot elk veertje en elke highlight. Daarom is een goede referentiefoto super belangrijk. Ik doe mijn best om wat ik zie zo goed mogelijk na te tekenen, in dit geval met pastelpotloden. Alle drie de soorten hadden elementen waar ik als artiest enorm van genoot. Alle kleine veertjes van de oeverzwaluw, de blauwe rug van de huiszwaluw en de lichte buikjes met alle schaduwen. Het zou de één stress bezorgen, ik geniet er alleen maar van!

Op het eerste gezicht zou je denken dat de oeverzwaluw wat 'saai' is. Maar in de tekening zit toch best veel kleur. Allerlei tinten bruin, grijs, wit, geel en zelfs blauw en lichtroze. Ook heeft het vogeltje heel veel kleine details die ik graag terug wilde laten komen, zoals op de buik en het kleine hoofdje. De grootste uitdaging voor mij was het tekenen van de beweging in de vleugels; dit had ik nog niet eerder gedaan. Maar door dunne laagjes met een lichte kleur grijs kon ik aan de randjes een beetje onscherpte creëren wat lijkt op beweging.

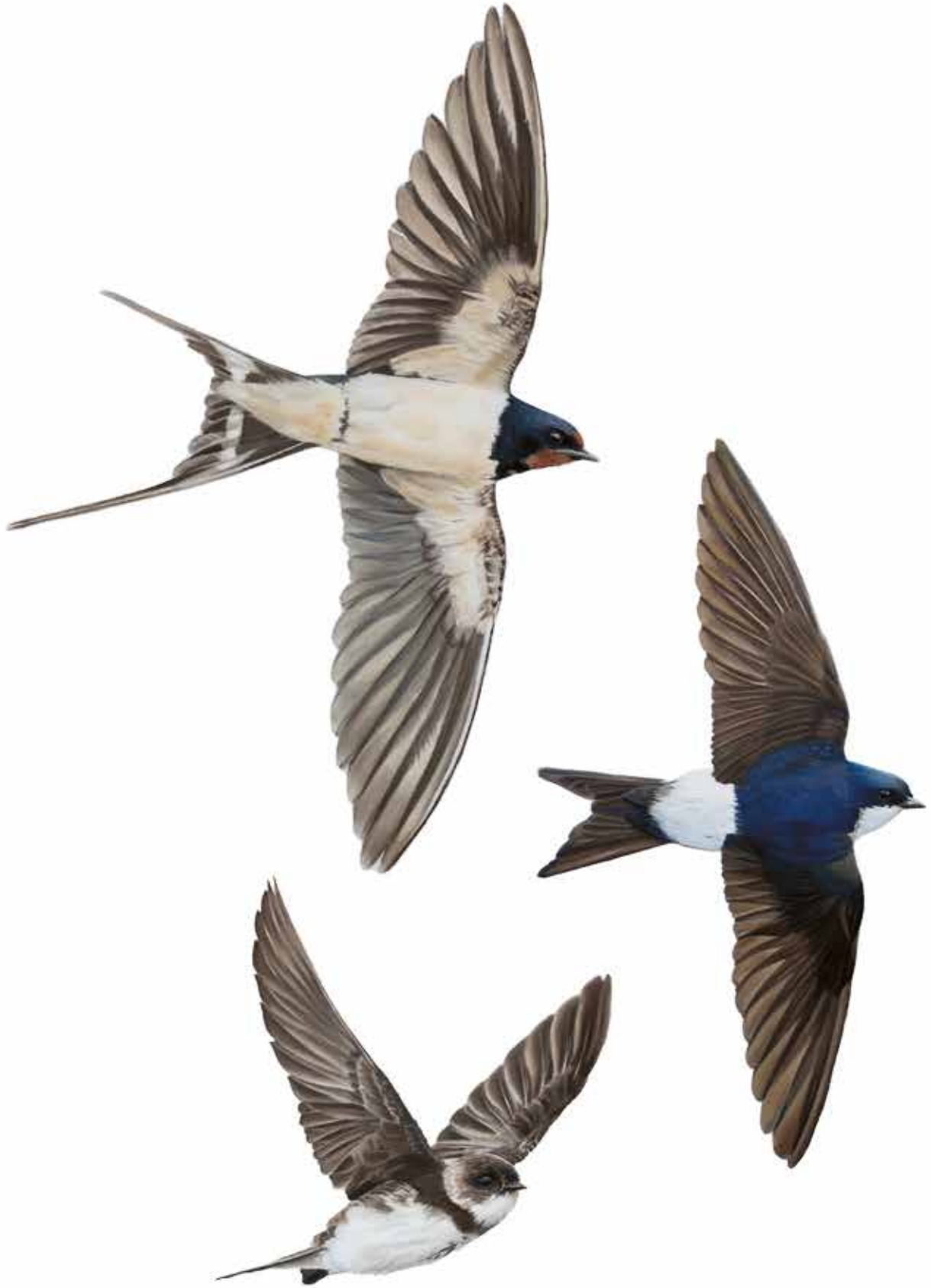


Vijf verschillende tinten

Daarna was de huiszwaluw aan de beurt. Als je deze zwaluw in de stad ziet vliegen, lijkt hij zwart-wit maar als je de kans krijgt om ze goed te zien dan valt de prachtige blauwe rug meteen op. Mijn favoriete kleur dus voor alle high- and lowlights kon ik lekker los gaan met vijf verschillende tinten.

En last but not least de boerenzwaluw. Inmiddels had ik heel wat oefening gehad met het tekenen van de vleugels dus dat maakte het proces heel wat sneller. Het leukste en meest uitdagende deel was de 'witte' buik. Ik heb het witte potlood namelijk amper aangeraakt. Met verschillende koele en warme kleuren grijs heb ik de schaduwen kunnen tekenen met hier en daar geel en lichtblauw.

Wil je een van deze drie originele tekeningen thuis aan je muur hebben hangen? Of wil je een tekening van een andere vogelsoort? Kijk dan voor meer info op www.natureartbyrebecca.com/nl 



AKKERHOMMELS

door Annette van Berkel

**Ik vind hommels erg leuk met hun mooie harige kleurige lijfjes. Net kleine beertjes!
Ik zorg dat ik het hele seizoen van maart tot en met oktober bloemen heb die geliefd zijn bij hommels. Dat is een goede manier om ze in je tuin te krijgen.**

Helemaal super is het dan als een hommelsoning in het voorjaar een nest begint in je tuin! Dat gebeurde bij mij in april 2020. Een akkerhommel startte een nest in een overstaande pol gras.

Akkerhommel

De akkerhommel is de meest algemene hommelsoning in Nederland. Ze zijn nogal variabel van kleur. Mijn tuin-akkerhommels hebben haast allemaal een oranjebruin borststuk met een bruine achterlijfspunt met daartussen een zwart behaard achterlijf met nauwelijks lichte haren. Op de zandgronden zijn ze vaak veel lichter met witgele haren en nauwelijks nog zwarte haren. Alles tussen de donker vorm en lichte vorm is mogelijk. Dat zie je zelfs terug in de werksters van één nest.

Nest in de tuin

En nu was er in april dus een akkerhommel die bij mij een volk probeerde te stichten. Er hadden al eerder akkerhommelsoninginnen een poging gedaan maar die nesten zijn binnen een paar weken opgebroken. Maar deze ging goed!

Ik ontdekte het doordat ik steeds een koningin op dezelfde plek in het gras zag verdwijnen. Akkerhommels maken hun nest vaak bovengronds in mos of tussen plantenresten. Tussen mijn gras staat mos zat, dus een nest daar zou goed kunnen. De koningin begon op een gegeven moment met stuifmeel binnen te komen en dat betekende larfjes.

Om verstoring van ons akkerhommelnest te voorkomen door onszelf (grasmaaien), de hond en de egel zet ik er een laag gaashekje omheen. Eind mei zien we enkele heel kleine werkstertjes in en uit vliegen. Het bleef goed gaan. Er was de hele zomer activiteit waarbij de grootte van de in- en uitvliegende hommels behoorlijk verschild. De invliegende hommels hebben vaak stuifmeel bij zich maar ook vaak niet. Geregeld zie je een volgeladen werkster voor het naar binnen gaan nog even van hommelpflanzen in de tuin drinken. In de loop van september is er steeds minder activiteit totdat het helemaal ophoudt. Ik hoopte maar dat er koninginnen uitgevlogen zijn.

Na het opbreken van het nest

In oktober vond ik onder een bloempot een koningin met een vervormde vleugel. Dit kan veroorzaakt zijn door het verkrukeldevleugelvirus (Deformed Wing virus: DMV) waarvan honingbijen ook last hebben. Dit virus kan via bloembezoek op andere bestuivers worden overgedragen. Gelukkig zijn diverse van haar zusters gezond uitgevlogen en in overwintering gegaan. Dat weet ik omdat het volgende voorjaar in 2021, er weer een aantal akkerhommelsoninginnen op zoek was naar een nestplaats in mijn tuin. Hommelsoninginnen keren vaak terug naar het nest of de plek waar ze geboren zijn. En jawel hoor! Twee akkerhommels begonnen aan een nest. Eén weer in het gras en een tweede in een oude verlaten mussennestkast. De activiteit in de mussennestkast heeft tot in juli

geduurd. Het nest in het gras heeft weer tot in september hommels bevat. Dus die heeft mogelijk weer koninginnen voor 2022 geleverd. Inderdaad zijn in 2022 akkerhommelsoninginnen komen kijken maar niet één is er een nest begonnen. Helaas. Maar de hommelpflanzen werden wel flink bezocht dus ergens in de buurt is het wel gelukt ... 🐝



Hommelnest in oktober na wegnippen gras

Hoe ziet een hommelaar er uit

Een hommelaar begint in het voorjaar met een koningin die overwinterd heeft. Na op krachten te zijn gekomen zoekt ze een geschikte nestplek met veel isolerend materiaal. Hierin maakt ze een kommetje van was voor nectar en een zakje van was waarin ze eitjes legt. De eitjes broedt ze uit door haar lichaamstemperatuur te verhogen door met haar vliegspieren te trillen. Als de larfjes uitgekomen zijn, zorgt de koningin voor stuifmeel en nectar. Dit worden na verpopping de eerste werksters. Zij nemen de binnen- en buitentaken van het nest over. De koningin blijft vanaf dat moment binnen en legt alleen nog eitjes.

De grootte van een volk op haar top varieert per soort en ligt tussen de 50 en enkele honderden werksters. Als het volk groot genoeg is, worden er mannetjes en nieuwe koninginnen opgekweekt. De mannetjes verlaten het nest en zorgen voor de bevruchtingen van de jonge koninginnen. De koninginnen gaan vrij snel na de paring in overwintering. De rest van het volk raakt in verval en sterft.



Akkerhommelkoningin donkere vorm met stuifmeel



Akkerhommelwerkster lichte vorm



*Akkerhommelkoningin met vervormde vleugel
Akkerhommelmanneltjes na gedane arbeid*



Waar komt die naam vandaan?

Vurige barmsijzen

door Ellen Geleedst, fotografie Paul van Veen

Van Louis, hoofdredacteur van dit prachtige blad, kreeg ik een paar weken geleden de vraag waar de naam barmsijs vandaan komt.

Daarbij de suggestie: "Zijn ze barmhartig?" Nou, dan heb je mijn interesse gewekt!



'Barmhartig' is namelijk een woord dat mij na aan het hart ligt. Het is voor mij onlosmakelijk verbonden aan de Bijbelse boodschap, die oproept om barmhartig te zijn voor de naaste. Het is verwant aan het woord 'medelijden' en velen zullen wel eens gehoord hebben van het verhaal van de 'barmhartige Samaritaan', die medelijden kreeg met een hem onbekende man die gewond langs de kant van de weg zat. En van God wordt in de Bijbel gesproken als barmhartig naar de mensen toe. Prachtig, zou de barmstij daar naar vernoemd zijn? Helaas, helaas. Het heeft er niets mee te maken. Maar evengoed is het een mooie vogel, die best eens onder de aandacht gebracht mag worden.

Grote en kleine barmstijen

Bij het speuren naar informatie over de barmstij kwam ik er al gauw achter dat er twee soorten barmstijen bestaan: de kleine en de grote barmstij. Er is echter al heel lang discussie of het wel twee soorten zijn. Ze lijken sterk op elkaar, hebben nagenoeg hetzelfde geluid en de meest recente studie hiernaar (uit 2015) zegt dat de genetische verschillen te klein zijn om te spreken van twee soorten. Maar vooralsnog is er sprake van een grote en een kleine barmstij. Ik ga maar niet in op de verschillen in determinatie. Als de deskundigen die al nauwelijks kunnen zien, dan kan ik – eenvoudige hobbyvogelaar – dat hoogst waarschijnlijk ook niet. Wel zijn er duidelijke verschillen in leefgebied en in periode van waarnemen. Daar kan ik dan wel weer wat mee.

De kleine barmstij

De kleine barmstij broedt in een smalle strook van Groot-Brittannië, via onze kuststrook verder naar het oosten. Een enkele keer broedt hij wel in het binnenland, maar de kans op een broedende barmstij is veruit het grootst op de Waddeneilanden (met uitzondering van Texel, waar hij verdwenen lijkt als broedvogel). Informatie hier genoemd komt uit een zeer interessant boek van Sovon, vorig jaar verschenen: 'Verschenen en verdwenen' heet het. Dat slaat niet op het boek zelf, maar op meer dan een eeuw Nederlandse broedvogels. Het vertelt in begrijpelijke taal gedetailleerd per vogelsoort over trends en verspreiding van broedvogels in ons land. En tussendoor staan de nodige anekdotes. Over de kleine barmstij citeer ik: "(...) Het eerste zekere broedgeval in 1942 op Terschelling kwam dan ook

niet uit de lucht vallen. Jongens die dennenhout sprokkelden, ontdekten een nest van een onbekende vogelsoort in een dennetje op 2,8 meter. Hoofdonderwijzer Roos uit West-Terschelling herkende de broedende vogel als barmstij."

De grote barmstij

De grote barmstij houdt zich veel verder noordelijk op. Deze broedt namelijk in het noorden van Scandinavië en Rusland. Wanneer in Scandinavië in de winter de berkenzaden schaars zijn, komt hij als invasievogel wel naar onze streken. Ook naar het binnenland. Daarom hebben we in ons werkgebied vooral kans op de grote barmstij in de winter. In 2018 was de laatste invasie van grote barmstijen. De foto's bij dit artikel zijn dan ook uit dat jaar. En die met een oranje achtergrond is een grote barmstij in onze eigen achtertuin!

Warm

Dat de naam barmstij niet komt van barmhartig heb ik al verkapt, maar waar komt hij dan wel vandaan? Wie goed naar de foto's kijkt, ziet natuurlijk dat het vooral de rode details zijn die deze vinkensoort interessant maken. Dat rode kruintje is prachtig! En dan nog die rode veegjes op keel en borst. Een zeldzaam mooi getekende vogel vind ik het. Niet gek dus dat er in de naam iets van de rode details terugkomt. 'Barn' betekent namelijk van oorsprong 'warm, vurig'. Dat is dus de spijker op zijn kop bij deze mooie vogels. In die zin is er dus wel verband met barmhartig, want dat betekent simpel gezegd toch ook 'warm van hart'. De plaatsnaam Barneveld komt trouwens ook van 'verbrand veld'. En ook barnsteen, een fossiele harssort lang, lang geleden uit naaldbomen afkomstig, is een warm brandende steen. Zelfs een van de weinige halfedelstenen die brandbaar is. Bij het speuren naar informatie over 'barn' kwam ik op allerlei vage sites terecht die ervoor pleiten om vooral jonge kinderen sieraden van barnsteen te laten dragen, maar dat terzijde. We weten natuurlijk niet of het dit winterhalfjaar ook weer mogelijk zal zijn om barmstijen te zien. We wachten het maar rustig af. In ieder geval hoop ik dat we ze dit jaar zullen herkennen als ze neerstrijken in onze contreien. En vergeet niet: ze komen vanwege voedseltekorten hierheen. Bovendien komen ze ook nog eens uit Rusland, waar het klimaat in alle opzichten koud en kil is. Dus geef ze een warm onthaal! 🐦



G463 in Culemborg

door Paul van Veen

Ik zal het gelijk maar verklappen, G463 is een gezenderde juveniele zeearend uit een Engels herintroductieproject. De vogel vloog op 3 september 2022 op minder dan 50 meter langs mij. Een mooie aanleiding om deze soort eens nader te beschouwen.

De zeearend wordt in het werkgebied van de NVWC frequent gezien. Hoe anders was dat in de beginjaren van de vereniging. In de Avifauna van Midden-Nederland (Alleyn et.al., 1971) wordt een waarneming bij de Heul, Houten van 20 mei 1964 beschreven. Daarna is de soort pas in januari 1986 weer gemeld in het werkgebied (waarneming.nl).

Soort van middelgrote hond op kribpaal

De zeearend was destijds een landelijke zeldzaamheid. De vogel werd dan ook door verschillende DBA'ers getwicht (waarneming.nl). (Twitchen is een term onder vogelaars waarmee bedoeld wordt dat je speciaal op pad gaat om een vogel die eerder gemeld is ook te gaan zien.) In 1986 is de soort nog enkele keren gezien in de maanden maart, april en november. De volgende waarneming stamt uit 1991. Dit keer zat de vogel tegenover de trektelpost Redichemse waard. Deze vogel kan ik me goed herinneren. Opeens zat er een soort van middelgrote hond op een kribpaal maar dat bleek een onvolwassen zeearend te zijn. Van 19 oktober tot en met 7 december is de vogel gezien.

Vanaf 1999 tot en met 2009 wordt de soort frequenter gezien maar nog niet jaarlijks, zie *grafiek 1*. Daarna worden jaarlijks meerdere melding gedaan van de 'vliegende deur'. Het frequenter voorkomen in het werkgebied hangt samen met de vesting als broedvogel in Nederland.

Zeearend in Nederland

De zeearend broedt sinds 2006 weer in Nederland. De vestiging in Nederland hangt samen met een toename en areaaluitbreiding van de soort in Europa. Het eerste nest werd gebouwd in de Oostvaardersplassen. Tot 2016 groeide de broedvogelpopulatie traag. Na 2016 nam de broedvogelpopulatie rap toe, van 9 paar in 2016 tot 28 paar in 2022 waarvan 22 met zekerheid hebben gebroed (www.Werkgroepzeearend.nl). Na de Oostvaardersplassen vestigde hij zich in het Lauwersmeer, de IJsselmonding en de Biesbosch. Recenter zijn andere gebieden met grotere wateren bezet zoals in Friesland en Groningen, de Veluwevloedmeren, de Delta en het rivierengebied (van Rijn, 2019). In 2021 broedde zelfs een paar langs de A15 ter hoogte van Hellouw in de gemeente West Betuwe. Aangenomen wordt dat de trage groei in de eerste jaren na vestiging samenhangt met de geringe dispersie van de jonge vogels en doordat de vogels pas na 5 à 6 jaar tot broeden komen.

Het Engelse herintroductieproject

G463 is een van de 60 jonge zeearenden die losgelaten worden op Isle of Wight in Zuid-Engeland (www.roydennis.org). In 2019 is het project gestart en in een periode van 5 jaar worden elk jaar 12 eerstejaars losgelaten. De jonge vogels komen uit nesten in Schotland. De bedoeling is dat de vogels uiteindelijk een broedpopulatie in Zuid-Engeland gaan vormen. Zoals hierboven is vermeld, broedt de zeearend bij een leeftijd van 5 à 6 jaar. Op dit moment is het dus nog onduidelijk of het project succesvol is.

G463 heeft zoals vermeld een satellietzender om. Hierdoor kunnen de omzwervingen van de vogel goed gevolgd worden. G463 is zeer reislustig. Hij, het is een mannetje, is in 2020 geboren en in oktober van dat jaar losgelaten. De eerste winter heeft hij in zuidwest-Engeland doorgebracht. Begin april 2021 lonkte het Europese vasteland.

Op 14 april won de vogel hoogte tot maar liefst 1382 meter. Met een sterke rugwind vloog hij in 40 minuten het Kanaal over met een gemiddelde snelheid van 70 km/u. Van april tot november 2021 zwierf hij door Duitsland, Denemarken en Nederland. Om vervolgens in Zuid-Engeland te overwinteren. Dit patroon herhaalde hij in 2022 inclusief een kort uitstapje naar het zuiden van Zweden.

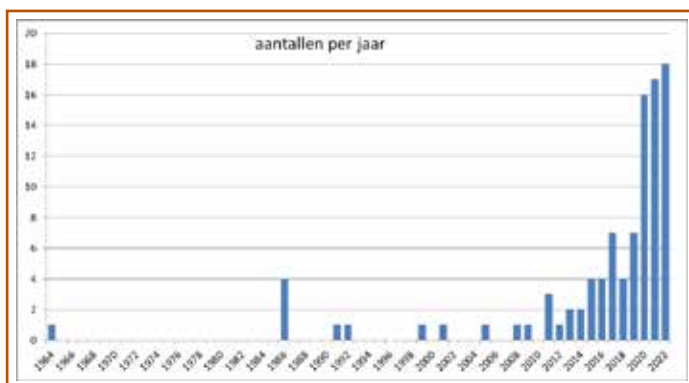
Op de weg terug richting Zuid-Engeland (?) vloog hij dus ook langs de Lek. Minimaal een maand is hij in de buurt van Culemborg aanwezig geweest. Want op 12 augustus meldde Daniel Beuker op de vogelwerkgroepapp dat al enige dagen een gezenderde zeearend in het werkgebied van de NVWC verblijft. Het duurde tot 3 september voordat met zekerheid de vogel is vastgesteld. Na 3 september is G463 nog gezien op 17, 18, 20 en 25 september. Alle vier de keren nabij de afgraving Redichemse waard. Op de 20ste zat hij eerst aan de grond, korte tijd later vloog hij op en won hoogte en verdween in noordelijke richting. De website over het Engelse project beschrijft periodiek de omzwervingen van de projectvogels. Op termijn zal naar verwachting daar te lezen zijn waar de vogel na 25 september heen is gegaan.

Ook in Nederland zijn verschillende zeearenden uitgerust met een satellietzender. Toevallig is in dezelfde periode een Nederlandse vogel aanwezig geweest ter hoogte van IJsselstein/Lopik (pers. meded. Arjan Boele).

Ik heb ondertussen al heel wat zeearenden gezien. In het oosten van Duitsland, ons favoriete vakantiegebied, komen ze veel voor. Maar zo mooi en zo dicht bij als G463 heb ik nog nooit een zeearend gezien. Al duurde de waarneming maar 43 seconden, ik zal het me nog lang herinneren.

Bronnen:

- Alleyn, van den Bergh, Braaksma, ter Haar, Jonkers, Leys en van der Straat, *Avifauna van Midden-Nederland, 1971*, Zwolle
- Stef van Rijn, Andrea van den Berg, Peter de Boer, Jasja Dekker, Symen Deuzeman, Dirk van Straalen & Romke Kleefstra (*limosa* 92 (2019): 3-15 *Broedende Zeearenden in Nederland in 2006-2018*)
- <https://www.roydennis.org/category/sea-eagle/isle-of-wight-sea-eagles/>
- Zeearend - *Haliaeetus albicilla* | Natuur- en Vogelwacht Culemborg (waarneming.nl)



Grafiek 1. Aantallen zeearenden per jaar van 1964 tot 20 september 2022 in het werkgebied van de NVWC (incl. Everdingerwaard)



- G463 op 3 september. Meerdere generaties veren zijn te zien. De donkere zijn waarschijnlijk al adulte veren.
- G463 op 3 september. De satellietzender is als bobbel op de rug te zien.



- G463 op 20 september. Onder begeleiding van een aantal kieviten verdween hij uit het gebied.
- G463 op 20 september. In een oer-Hollands tafereel met moderne facetten als Canadese ganzen en e-bikes.



Aha, op die manier!

Het verhaal achter de foto



Kars Veling

De foto - vierkantvlekuilen - 13 09 2022 - Regulieren

Waarom deze foto? Het is niet eens zo'n heel mooi plaatje, maar voor mij wel heel bijzonder. Het gaat om een foto van een strooptocht in de Regulieren afgelopen september. Ik ben een echte stroper en ga zo'n 15 tot 20 maal per jaar op pad. Stropen is in dit geval niet gericht op fazanten, konijnen of ander wild, maar het gaat om nachtvinders.



Populierengouduil - 13 09 2022 - Regulieren



Bruine herfstuil - 13 09 2022 - Regulieren



35 vierkantvlekuilen met cirkel - Regulieren

Stropen is altijd enorm spannend want het is niet te voorspellen of en zo ja, hoeveel vlinders je op je ingesmeerde bomen zult vinden. Hier bij Culemborg zitten we niet in het meest nachtvlinderrijke gebied en ik ben altijd wat jaloers als ik tweets zie van mensen die in de duinen honderden vlinders op het stroop hebben.

Een heerlijke zwoele avond

Maar op 13 september was het een heerlijke zwoele avond met een klein beetje wind en een beetje vochtig, kortom, een uitstekende stroopnacht en misschien had ik vanavond geluk en zou ik ook tientallen motten op de bomen vinden. En jawel hoor: na tien bomen had ik al dertig vlinders. Het waren bijna allemaal vierkantvlekuilen, maar ook mijn eerste bruine herfstuil van het jaar en de prachtige populierengouduil, die niet heel algemeen is.

Ik had 98 bomen ingesmeerd en nadat ik ze allemaal had gecontroleerd stond de teller op 510 vlinders. Bijna allemaal heb ik ze gefoto-

grafeerd, want dan kun je altijd thuis controleren of er nog bijzondere soorten tussen zaten die je in de haast niet had herkend.

Compact camera

Deze foto was de boom met de meeste vlinders op het stroopplekje en ik tel er zo'n 35, maar kan er nog best één hebben vergeten. Vroeger, toen ik nog met een Canon spiegelreflexcamera fotografeerde, had deze avond me 15 filmpjes gekost. Nu was mijn kaartje nog lang niet vol. Ik fotografeer alleen nog maar met compact camera. Klein, licht en ik heb hem altijd bij me.

Ik heb twee Nikon compact camera's, de Coolpix S9500 en de S9900. Ze zijn beide niet meer te krijgen, maar via Marktplaats heb ik er een stuk of wat op de kop getikt, zodat ik de komende jaren nog vooruit kan. En bij zo'n strooptocht, zeker als je 500 nachtvlinders wilt fotograferen zet ik hem op de automaat, met uiteraard de prima macrostand ingeschakeld en de flitser op aan. Zal ik ooit nog zo'n topstroopavond meemaken? 🐛

Een terugblik op de activiteit van 22 oktober:

door Maartje van der Ploeg

Muizen houden van lekkere hapjes, ze eten onder meer meelwormen, appel, wortel en granen. Maar een muis steekt niet overal zijn harige snuit in als hij het niet vertrouwt. Muizen zijn wel nieuwsgierig aangelegd, als er iets nieuws in hun leefgebied staat, dan willen ze daar maar wat graag een kijkje gaan nemen. Maar die lekkere hapjes liggen in een muizenval en dat is wel gevaarlijk om daar in te gaan ... hmmm muizenissen.



Ewoud speelde hier handig op in. Drie dagen voordat de activiteit zou plaatsvinden, heeft hij de muizenvallen rondom de Steenuil neergezet. Ze stonden in de natuurtuin en langs het grote grasveld verdekt opgesteld. De eerste dagen stonden de vallen nog niet op scherp, de muizen konden er in en uit lopen zonder dat er iets zou gebeuren. Zo werd het vertrouwen van de muizen gewekt, er werd natuurlijk al wel wat lekkers ingedaan. Op vrijdagavond, de dag voor onze activiteit dachten de muizen: hmmm lekkere hapjes, wij gaan weer uit eten. Maar dit keer stonden de muizenvallen op scherp. Als de muis erin zou lopen dan zaten ze als ratten..... ehmm muizen in de val. Klap, bam, deurtje dicht, muis erin.

Twee schattige bosmuisjes

Achter het schuurtje had Ewoud ook vallen gezet, daar gingen we als eerste kijken en de vallen legen. In beide vallen zaten ... twee schattige bosmuisjes. Dat was mooi, in de eerste val hadden we gelijk succes. En dat was eigenlijk bij het legen van alle vallen. Opmerkelijk was dat aan de kant van het grasveld alleen maar bosmuisjes gevangen werden. De bosmuis houdt van bosschages, andere muizen hebben meer structuur of ruigtes nodig om in te verblijven. In het begin maakte Ewoud de vallen open, de muizen waren snel als de vallen geopend werden en de kinderen schrokken er een beetje van. Dit was vrij snel over, sommige kinderen hielpen mee met het openen en leegschudden van de vallen. Enkele kinderen wilden de muizen zelfs aaien. We waren heel erg blij met de bosmuis maar het zou nog leuker zijn als we nog meer soorten muizen zouden vinden in de vallen. Jurgen gaf aan dat we daar in de natuurtuin meer kans op hadden omdat de tuin ruiger is en er verschillende lagen zijn waar de muizen zich in kunnen verstoppen.

Heerlijk gesnoept van de meelwormen

Op naar de natuurtuin, hier stonden ook nog flink wat muizenvallen opgesteld. Jurgen had gelijk, direct bij de ingang van de natuurtuin hebben we een andere soort muis gevonden dan de bosmuis. Deze muis was donkergrijs, had een hele spitse beweeglijke neus en voor een spitsmuis grote oortjes. We hadden een huisspitsmuis gevonden in de val. Deze huisspitsmuis had heerlijk gesnoept van de meelwormen die in de vallen zaten, want ze waren allemaal op. De kinderen waren echt super enthousiast want we waren nog bezig met het bekijken en legen van de ene val of de kinderen liepen

al naar de volgende toe. Er klonken veel oh's en ah's als er weer een muis uit de val kwam en telkens wilden de kinderen de muizen aaien.

Ook in de natuurtuin was het een groot succes. De dwergmuis is het kleinste muisje van Europa. Dit muisje kan ontzettend goed klimmen. We hebben een stokje in de bak gezet en hij kroop daar direct in om vervolgens uit de bak te springen. Bijna alle vallen zaten gevuld. In één val zaten zelfs twee muizen, wow, dat was gaaf. Waarschijnlijk zijn die muizen er tegelijk ingelopen en konden ze er allebei niet meer uit toen het deurtje dichtklapte.

Hermelijn!!!

Opeens hoorden we luid gejuich en enthousiast gegil. De kinderen waren al doorgelopen naar de volgende val. Er zat iets zwaars in, ze gaven de val aan Ewoud. Er zat een groot beest in. Het was groter dan een muis. Hij had een zware behaarde staart met een zwarte pluimpunt. Hij had een kastanjebruine vacht met een gelig witte buikzijde. Het was een hermelijn!!! Wow, gaaf, een hermelijn in de natuurtuin. Dat was ook nog eens een hele bijzondere vangst. Een wezel hadden ze al wel een keer gevangen en gezien in de natuurtuin maar een hermelijn nog nooit.

Helaas, de hermelijn had door hoe het klepje van de bak werkte. Bovenin de bak zit een klepje, de hermelijn drukte dat met zijn kop open en schoot er doorheen. Het lukte niet meer om hem te vangen. De hermelijn was snel weggerend.

Omdat het zo snel ging, hebben we het niet helemaal goed kunnen zien en houden nog een slag om de arm. Het zou heel misschien toch een wezel kunnen zijn. Jurgen gaat proberen het diertje op camera vast te leggen met behulp van een struikrover (dat is een speciaal ontworpen buis waarmee bijvoorbeeld muizen met een wildcamera gefotografeerd of gefilmd kunnen worden).

In de natuurtuin lagen ook allemaal boomschijven en takken op de grond. We hebben die takken en boomschijven omgekeerd en gekeken wat eronder zat. Er zaten heel veel pissebedden, duizendpoten en mieren onder. De pissebedden waren net verveld, dat was leuk want nu konden we de huidjes bekijken. Meestal eten de pissebedden hun velletje op, jammie.

We kijken terug op een super geslaagde excursie. In totaal hebben we 22 vallen uitgezet waarin we 14 bosmuizen, 3 huisspitsmuizen, een dwergmuis en een hermelijn hebben gevangen. In 4 vallen zat niets. 🐭

nissen

muizenvallen legen



Culemborgse illustrator Marjolijn de Winter maakt prentenboek over een **eikelmuis**



door Gabrielle van Appeldoorn
illustraties Marjolijn de Winter

De Culemborgse illustrator Marjolijn de Winter maakte het prentenboek 'De eik, en alles wat erin leeft', dat op 1 oktober 2022 is uitgekomen. Marjolijn geeft het boek in eigen beheer uit. De crowdfunding, die in april een maand liep, leverde bijna € 2800 op. Daarmee waren de drukkosten nog niet helemaal gedekt, maar de rest heeft zij zelf bijgelegd. De boeklancering viel samen met een expositie van de twintig originele gouache-schilderijen voor het boek, die vanaf 1 november te zien is bij Fysiotherapie Culemborg (bezoek in overleg).

Het boek speelt zich af in een oude, dikke eik en gaat over biodiversiteit, ecosystemen en bedreigde Nederlandse diersoorten. Hoofdpersoon is de eikelmuis, die allerlei dieren tegenkomt die de eik allemaal voor iets anders nodig hebben. Daar zijn zeldzame dieren bij, maar ook talloze bekende vogels, insecten en zoogdieren, want in een beetje eik kunnen wel 1000 diersoorten leven!

Geen muis

De eikelmuis behoort tot de familie van de slaapmuizen. Zoals je vleermuizen geen muizen noemt, zijn slaapmuizen dat ook niet. Deze knaagdieren lijken een beetje op eekhoorns. Dat zie je aan zijn sierlijke pluimstaart, waarmee hij behendig door de struiken klimt en springt. Dat het een slaapmuis is, betekent dat hij net als de hazelmuis en de zevenslaper een half jaar lang in winterslaap is. Omdat het ook een nachtdier is, dat vrij verscholen leeft, kennen niet veel mensen hem.

Jaar van de Eikelmuis

De eikelmuis leeft in Nederland alleen nog in Zuid-Limburg. Daarom is 2022 door de zoogdiervereniging uitgeroepen tot het Jaar van de Eikelmuis. De eikelmuis is met zijn zwarte boevenmasker en sierlijke pluimstaart het meest bedreigde knaagdier van Nederland. Hij staat in de categorie 'Ernstig Bedreigd' vermeld op de Rode Lijst Zoogdieren. In 1950 leefden er nog ongeveer 1500 tot 2000 dieren, dat is in de loop der jaren gedaald naar maximaal 100-150 exemplaren in 2021. In heel Europa gaat de eikelmuis achteruit.

Kinderboek – leuk voor iedereen

Het boek van Marjolijn de Winter is vooral geschikt voor kinderen van 4 tot 8 jaar die zelf lezen of voorgelezen worden, maar is eigenlijk voor iedereen leuk. Het is ook een zoekboek, want het verhaal eindigt met gedetailleerde tekeningen van dieren in het boek. 🐿



Marjolijn leest voor in de bibliotheek.



Enkele voorbeelden van de illustraties uit het boek van Marjolijn en linksboven het logo van 'Het Jaar van de Eikelmuis.'

Biodiversiteitsmarkt

bij Ada Wille



door Leo van der Kooij
fotografie Jos van Went

Op zondag 25 oktober 2022 werd een biodiversiteitsmarkt gehouden bij de Hondijker theetuin. Ook de NVWC stond hier met een tafel met informatiemateriaal over de vereniging en de diverse werkgroepen. De meeste aandacht werd besteed aan de nestkastenwerkgroep. Eigenlijk zou de markt een week eerder al gehouden worden, maar toen was het weer met regen en wind niet gunstig voor een buitenactiviteit.

Namens de NVWC waren Suzanne Simons, Louis Raetsen en Leo van der Kooij actief met de inrichting van de tafel en informatiepanelen met folders, boekjes en vooral veel foto's. Er was om 13 uur nog even paniek toen een dikke, donkere wolk zijn lading regenwater niet meer kon ophouden en aldus de weersverwachting van een droge dag teniet deed. Gelukkig was het ongemak niet groot en konden de standhouders hun spullen weer ter inzage leggen. De hele middag bleef het verder droog en scheen de zon. Het aantal bezoekers was niet zo groot, maar die er waren hadden veel belangstelling. Er werden negen nieuwe aanmeldingen voor de nieuwsbrief Tjielp ingeschreven. 🐦

COLOFON

Hak-al is een uitgave van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg en wordt gratis onder haar leden verspreid.

NATUUR- EN VOGELWACHT CULEMBORG (NVWC)

Steenovenslaan 20
4101 AM Culemborg
Triodosbank: NL53TRIO 0781 404 312
KvK Tiel : 40156764
e-mail : post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl
NVWC op Twitter: @NVWCulemborg

ANBI

(Algemeen Nut Beogende Instelling)
De NVWC is een ANBI-instelling:
een gift aan de NVWC is aftrekbaar van het belastbaar inkomen.

REDACTIE

Hoofdredacteur: Louis van Oort
Gabrielle van Appeldoorn
Berry Lucas
Vormgeving: Eric van Grieken

DRUK

BladNL
Oplage: 400 exemplaren

VRAGEN OVER BEZORGING

Johan de Kruif 0345 – 515 767
Distributie:
Ans van den Berg, Yme Jan en Jaaike Bosma,
Jan Dirk Buizer en Mirjam Melman,
Carolien Duivenvoorde, Jannus Geleedst,
Marga Gerards, Jurgen Geven, Gerdit Greve,
Gijsje van Ingen, Caroline van der Laan,
Yvonne Jakobs-Lommers,
Jandirk Kievit, Leo van der Kooij,
Annemarie Roelink, Wim en Carla Rubers,
Winnie Verdouw, Marja ten Voorde,
Harry van de Warenburg, Frans Waroux

OVERIGE ILLUSTRATIES

Eric van Grieken



Overname van artikelen, tabellen en schema's is alleen toegestaan met de volgende bronvermelding: "Bron: Hak-al 04-2022, Natuur- en Vogelwacht Culemborg." Overname van foto's of illustraties is zonder toestemming van de fotograaf of illustrator niet toegestaan. De redactie behoudt zich het recht voor aangeleverde artikelen in te korten, aan te passen, niet te plaatsen en aangeleverde afbeeldingen niet op te nemen.

www.nvwc.nl

ADRESSEN EN INFO

BESTUUR

Contact opnemen met bestuur kan door te mailen naar bestuur@nvwc.nl of te bellen.

Kars Veling (voorzitter)

0345 – 531 689

Martin Heerschop (secretaris)

0345 – 520 380

Johan de Kruif (penningmeester)

0345 – 515 767

Gijsje van Ingen

nvwc.vaningen@gmail.com

Theo de Jong

0345 – 519 946

Ruud Post

0345 – 501 929

VERTROUWENSPERSOON

Carolien Duivenvoorde
carolienduivenvoorde@pscd.nl
0345 – 505 423

INSECTENWERKGROEP

Karin Verspui
0345 – 574 123
insectencoer@nvwc.nl

JEUGDGROEP

Winnie Verdouw
06 – 40 80 52 08
Maartje van der Ploeg
06 – 10 75 98 66
jeugdcoer@nvwc.nl

KNOTWERKGROEP

Harry van de Warenburg
06 – 44704754
knotcoer@nvwc.nl

LEZINGEN EN CURSUSSEN

Annette van Berkel
0345 – 531 689
lezingcoer@nvwc.nl

NESTKASTWERKGROEP

Cees van Appeldoorn
Gerrit van Utrecht
post@nvwc.nl

PLANTENWERKGROEP

Bram Schenkeveld
bramschenkeveld@gmail.com

TUIN- EN KLUSWERKGROEP

Frans Waroux
0345 – 515 393
kluscoer@nvwc.nl

VOGELWERKGROEP

Gerrit-Jan Klop
06 – 51 14 86 42
vogelcoer@nvwc.nl

ZOOGDIERENWERKGROEP

Jurgen Geven
0345 – 533 756
zoogdierencoer@nvwc.nl

VRAGEN OVER INSECTEN

Annette van Berkel
0345 – 531 689
lezingcoer@nvwc.nl
Ewoud van de Ploeg
Agrius_convoluti@hotmail.com
Maartje van der Ploeg
peetmaartje@hotmail.com

Alleen al voor die vier schitterende Hak-als per jaar zou je lid worden!

Ontdekken, beschermen, genieten!

Leden van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg zijn graag met de natuur bezig. Al die enthousiaste leden zorgen voor gezelligheid en een goede samenwerking, voor het goede doel en zeker voor een inspirerende vereniging.

Wij zijn allemaal vrijwilligers en organiseren activiteiten die openstaan voor iedereen, dus ook voor niet-leden. Lezingen, excursies of natuurwandelingen bijvoorbeeld. Op onze website staan de jaarkalenders voor de senioren en voor de jeugd. Behalve de activiteiten op de twee kalenders, organiseren de werkgroepen ook diverse eigen activiteiten.

Lid of donateur worden?

Download het aanmeldingsformulier op onze website: www.nvwc.nl, vul in, ondertekenen, scan en verzend het formulier digitaal naar ledenadmin@nvwc.nl.

Wat krijg je voor je lidmaatschap?

Vier keer per jaar het schitterende verenigingsblad de Hak-al. Aankondigingen van alle activiteiten via de maandelijkse e-mailnieuwsbrief Tsjiepl! Mogelijkheid om deel te nemen aan alle activiteiten. Lid worden van een of meer werkgroepen. Stemrechten, je kunt dus meebeslissen over het beleid van de NVWC.

Fijne feestdagen!



Fotografie Berry Lucas

Agenda NVWC

In de Tsjalp en op de website wordt de actuele stand van zaken over de activiteiten bijgehouden.

Deadline inleveren kopij Hak-al 2023 – 1: 22 februari 2023

www.nvwc.nl